

עטרת שלום

עלון שבועי שיע"י מוסדות קאמרגא בארה"ק – בנושאים כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
רח' ארזי הבירה 48 ירושלים

פרשת ויקרא

בס"ד, עש"ק פרשת ויקרא
ג' ניסן תש"פ – שנה י"א גליון תק"ג

זמני הדלקת הנרות ומוצ"ש

הרה"ג מוצ"ש ר"ת			
ירושלים	6:20	7:33	8:13
בני ברק	6:34	7:35	8:10
ניו יורק	6:57	8:16	8:28
מונטריאל	6:58	8:17	8:29

נא לשמור על קדושת הגליון

עטרת ראשנו

דברי תורה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

דָּבַר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם כִּי יִקְרִיב מִמֶּנּוּ קָרְבָן לַהוֹי"ה מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבְּקָר וּמִן הַצֹּאן תִּקְרִיבוּ אֶת קָרְבַּנְכֶם (א כ)

הוא מקרב את אותיות שם הוי"ה, כי באותיות ענו"ה יש בה ו"ה משם הוי"ה, וע"ג מענו"ה בני' שם י"ה בהכאה, כזה ו"ד פעם ה"א.

זכמו שקראנו היום בפרשת זכור, שעמלק שהוא מרמז להיצה"ר שמסית את האדם לעבור על התרי"ג מצוות, וזה על ידי גאווה והתנשאות שהוא ר"ם בני' עמל"ק, ולכן כתוב שם 'כי יד על כס יה' (שמות יז טו) ששם הוי"ה אינו שלם עד שימחה שמו של עמלק ע"ש ברש"י, היינו שע"י גאותו סילק את שם י"ה מו"ה, ולכן ע"י שהאדם מקיים את התורה ומצוות בענוה ושפלות, הוא מקרב את האותיות של שם הוי"ה, וזהו מהיית עמלק בשלימות.

ואזמרו עוד מן הבהמה היינו בהמ"ה בני' שם ב"ן, שצריך ג"כ לתקן את בחינת המלכות שהיא בגלות. מן הבקר בחינת חסד, כי בקר רומז לאברהם שהוא מדרת חסד שמתגלה בעת הבוקר (וזה"ק ח"ב פא), וגם נאמר בו 'ואל הבקר רץ אברהם' (בראשית יח ז). היינו שצריך להמשיך למלכות הה' חסדים כדי למתק את הה' גבורות שבה.

ואזמרו עוד ומן הצאן היינו שצריך לכון בכל מעשיו לשם יחוד קודשא ב"ה ושכינתיה, כי צא"ן בני' שם צ"א הוי"ה אדני', והנ' הוא בינה המייחד אותם, כמו שאיתא ממרן הבעש"ט הקדוש (בעש"ט עה"ת ויקרא ד ה), היינו שהיחוד נעשה רק ע"י שעושה כל המצוות בכינה ובעדע, ולא כמצות אנשים מלומדה.

ועי"ז יקריבו את קרבנכם תתעלו במעלות רמות וקדושות, ויהיה לו גאולה פרמית, כמו שאיתא ממרן הבעש"ט הקדוש זיע"א (בעש"ט עה"ת בראשית אות קסו) עה"פ בתהלים (פס יט) 'קרבה אל נפשי גאולה', שכל אדם צריך להתפלל ולהשתדל להביא גאולה פרמית שלו, וכשכל אדם ישתדל בזה, אז נזכה לגאולה הכללית בב"א.

רעוא דרעוין תשס"ח לפ"ק

ואזמרו עוד קרבן להוי"ה היינו שע"י שהאדם מתנהג בענוה ושפלות הרוח ודבוק ומקושר בשם מ"ה, עי"ז יש בכוחו לקרב את ארבע אותיות שמו הגדול יתברך, להיות קרב אחד אל אחד, והיו לאחדים על ידו, וכמו שאיתא בזה"ק (ח"ג ה.) וז"ל: האי דאקרי קרבן, קירוב מבעי ליה או קריבות, מאי קרבן. אמר ליה, הא ידיע הוא לגבי חבריאי, קרבן מאינן כתרין קדישין, דמתקריב כלוהו כחדא, ומתקשרן דא ברא, עד דאתעבידו כלוהו חד ביחודא שלים, לאתקנא שמא קדישא כדקא חזי. הדא הוא דכתיב קרבן ליהוי"ה קרבן דאינן כתרין קדישין, ליהוי"ה הוא, לאתקנא שמא קדישא, וליחדא ליה כדקא יאות, בגין דישתכחו רחמין בכלהו עלמין, ושמא קדישא יתעטר בעטרין, לאתבסמא כלא. וכן איתא בתיקון' (דף קו:) וז"ל: ובגין דא קרבן לה' דאתקריבת אתתא לבעלה, הדא הוא דכתיב אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מאי אדם דא יו"ד ה"א וא"ו ה"א, דאיהו קריבו דאתון.

והביאור בזה כי ע"י שהאדם מתגאה הוא פוגם בי"ה משם הוי"ה, וכמו שאיתא בשער רוח הקודש (תיקון ז' דף יא:) וז"ל: תיקון הגאווה, ובתחילה נבאר מהו הפגם שלה והיכן אחיזתה. דע כי הגאווה מקומה בשם י"ה, שהוא שתי אותיות הגבוהים שבשם ההוי"ה, אשר עליהם נאמר 'הוי"ה מלך גאות לבש' (תהלים צג), והנה היא גאווה כפולה, האחת היא בשם י"ה פשוט שהוא בני' גאו"ה, והשנית היא באותיות מלוי שם י"ה בהי"ן, שהם וד"ה שגם הם בני' גאו"ה, והנה לא יאתה הגאווה אלא להקב"ה, כי עליו נאמר ה' מלך גאות לבש. וכשהאדם מתגאה למטה גורם פגם למעלה, והוא כי הנה אין אחיזה לקליפות אלא בשתי אותיות ו"ה התחתונות של ההוי"ה, שהוא סוד הו"ק בלבד כנודע, וע"י האדם המתגאה גורם גאווה ותגבורת של הקליפות, שיתגאו ויעלו עד מקום י"ה, ויתאחוז וינקו משם עי"ש.

ולכן ע"י שהאדם מתגאה גורם פירוד באותיות של שם הוי"ה, אבל ע"י שהאדם מתנהג בענוה,

צריך להבין מעם למה כתוב כאן תואר אדם, הוהו ליה למימר איש, ורש"י פירש למה נאמר, מה אדם הראשון לא הקריב מן הגול, שהכל היה שלו, אף אתם לא תקריבו מן הגול. ועוד צריך להבין מהו הכוונה מכם, ורש"י פירש כשיקריב בקרבנות נדבה דבר הענין.

והביאור בזה יש לומר שכאן התורה אינו מדבר ממי שחטא ח"ו, רק להיפוך למי שרוצה להתקרב ולהתעלות עוד בקדושה וטהרה בתורה ויראת שמים, וזהו הכוונה של קרבן נדבה שנרבה לכו לעבוד את השי"ת בשלימות הכוונה.

ועל זה אומר התורה, אך הוא הדרך להתעלות בעבודת השי"ת, שמתחילה צריך להיות בבחינת אדם שהוא בני' מ"ה, בבחינת 'ונחנו מה' (שמות טו ז), היינו שצריך להיות מושרש בו מדרת ענוה ושפלות, כי כשאדם מתגאה כתוב 'ורם לבבך ושכחת את הוי"ה אלהיך' (דברים ח יד), וכן אמרו חז"ל במסכת סוטה (ה.) כל אדם שיש בו נסות הרוח, אמר הקדוש ברוך הוא אין אני והוא יכולין לדור בעולם. ולכן ראשית עבודת האדם הרוצה להתקרב לעבודתו יתברך, צריך להתנהג בענוה ושפלות. וזהו אדם כי יקריב מכם היינו מי שרוצה לקרב את עצמו גופו ונשמתו להשי"ת בתורה ויר"ש במסירות נפש, וזהו מכם, צריך להיות מתחילה בבחינת אדם בענוה ושפלות. ועי"ז יוכל לתקן כל מה שהוא צריך לתקן בעולם, בבחינת שם מ"ה החדש שמתקן את כל הרפ"ח ניצוצין כנודע (ע"ה שער התיקון פ"ב).

ולזה כתוב בתחילת פרשת הקרבנות ויקרא באל"ף זעירא, לרמו על ענין הענוה, כמו שאיתא בבעל המורים וז"ל: אל"ף דויקרא זעירא, שמושה היה גדול ועניו, לא רצה לכתוב אלא ויקרא' כאלו לא דבר הקב"ה עמו אלא בחלום כדרך שנאמר בבלעם (במדבר כג ד) כאלו לא נראה לו השם אלא במקרה, ואמר לו הקב"ה לכתוב גם האל"ף, ושוב אמר לו משה מחמת רוב ענוה שלא יכתבה אלא קמנה יותר משאר אלפי"ן שבתורה וכתבה קמנה.

עטרת פז

אמרות טהרות מרבתינו זי"ע

ואם מנחת מרחשת קרבנה סלת בשמן תעשה (כ) ר' חנניא בן גמליאל אומר, מרחשת עמוקה, ומעשיה רוחשין. ומחבת צפה, ומעשיה קשים [תורת כהנים]. ור' חנניא פליג ואומר, שלא על כפרה באה המנחה, אלא על תיקון נפשו בשלימות.

כי יש ב' מיני עבודת, עבודת הנפש, לעמוק בחכמות חכמת שלמה והבן, ועל ידי עיונו בעומק החכמה, קונה לעצמו נפש ישראל בשלימות. ולכן מרחשת מעשיה רוחשין, ושמונה צבור לתוכה, ואין האור שורפה, כי לפעמים מגדל האור אלקי המתגבר על חלקי הנפש, לא יכול לעמוק כל כך בעומק החכמה כי האור שורפו. אבל בעת קניות הנפש, עיקרה לעיין ולקנות חכמה. ומחבת היה האור שורף את השמן והבן מאוד, ולכן מעשיה קשים בתוקף וגודל אור אהבה, והבן מאוד לדרך עבודה התמימה, קצרת.

עשירית האיפה' דף טו. מרבנינו יצחק אייזיק מקאמרנא

פי כל שאר וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה להווי"ה (כא)

ודע שיש אשה אחרת מצד פנימיות יצר הרע דקדושה, גבורת קדושות, והוא בחינות דבש, כי הוא הכח המעורר לכל חמימות הקדושה, לחרוץ דשמעתא, לתורה המתוקה מדבש ונפת צוף, ולכל חמימות ותשוקות לעבודה ולדביקות, התלהמות והתקשרות יהודי שמתיו יתברך, כמבואר ברמז בדברי מרן אלקי, אבל מחמת שהוא מצד הגבורות ומספרו של דבש אשה, יכולין לפעמים הקליפות לינק משם.

כי באמת אחר עבודה בהתקשרות והתלהמות, צריכין שמורה יתירה, ולכן צריכין לזוהר שלא להקריב אותו על המזבח לצורך יחוד הפנימי האמיתי, כדי שחלילה לא יהיה להם חלק בעליות העולמות, ובהתקשרות בקשר אמת לאחד אמת, ולא יתאחו בשפע היורה, וכל התקרבות על המזבח לא היה אלא בדברים שהם מיצר טוב, כי באמת עבודה אמיתות צריך להיות בביטול המציאות, עד שלא ירגיש נועם זיו מתיקת אור והדר, אלא הכל לרצון הבורא, והבן מאוד.

אוצר החיים' דף טו. מרבנינו יצחק אייזיק מקאמרנא אֲשֶׁר נִשְׂיָא יִחְסָא וגו' (ד כב).

אמר רבן יוחנן בן זכאי, אשרי הדור שהנשיא שלו מביא חמאת על שגנתו. אם על שגנתו מביא חמאת צ"ל מהו על דונו. אם נשיא שלו מביא חמאת צ"ל מהו הדיוט [תורת כהנים].

בפר כהן משיח ובפר העדה כתיב (שם ג יא) אם. ובכאן כתיב אשר, מוכיח דהוא לשון אישור, מלשון 'כי אשרוני בנות' (בראשית ל יא). והוא שבח לדור שהם כל כך צדיקים, שהנשיא שלהם נותן לב שהוא חוטא ומרגיש

עטרת חכמים

עיונים וביאורים מרבתינו זי"ע

וְשִׁיעַ אֶתְּוֹ בְּכַנְפָיו לֹא יִבְדִּיל וְגו' (י"א)

ראה נועם דברי רש"י ז"ל בחומש, וזה לשונו: בכנפיו עם כנפיו, אינו צריך למרוט כנפי נוצתה, דהיינו נוצת הגדלים על הכנפים שהם גדולים. ואח"כ אמר רש"י ז"ל עוד, בכנפיו נוצה ממש, כדי שיהא קרבנו של עני מהודר.

ומעתה ראה נועם ומיתוק דבריו הקדושים, מתחלה אמר לפי האמת, דשם כנפים לא יפול על הנוצה, אלא על הכנף, ולכן פירש הכתוב בכנפיו שאינו צריך למרוט כנפי נוצתה, דהיינו הנוצה הגדילה על הכנף, דאם על הכנף ממש, האידך יעלה על הדעת להסיר אבר, אלא על כרחק על הנוצה הגדולים.

ומעתה מה ענין שיסוע אצל הכנפים, ולכן חזר ופירש בכנפיו נוצה ממש, אין כוונת רש"י לפרש מלת כנף על נוצה, זה לא יעלה על הדעת, אלא מלת כנף פי' לעיל שהוא הנוצת הגדלים על הכנף. ואח"כ מפרש כוונת הכתוב כי מה ענין שיסוע אצל הכנפים, ולכן אמר אח"כ בכנפיו נוצה ממש, היינו שתיבת כנפיו כולל במכל שכן את הנוצה ממש כמו שפירשנו מלעיל. ומעתה יעלו דברי הברייתות בענין אחר.

הכלל מדברינו, ששני דברים צריך להשימענו, אחד, שאף במקום השיסוע לא יסיר הנוצה. ועוד, שאף נוצת הגדולות שעל הכנף לא יסיר, והיה צריך לכתוב ושסע בנצתה והקטיר בכנפיו, ומפלאי התורה לקצר, ניכתוב ושסע בכנפיו ומשמיענו שניהם ודו"ק. הוצרכתי להאריך מחמת שראיתי מבוכה בין הראשונים. והנלע"ד כתבתי. בריך רחמנא מרא דעלמא.

עשירית האיפה' דף יג. מרבנינו יצחק אייזיק מקאמרנא

בחמאו, ונכנע לפני המקום ברוך הוא וברוך שמו. כי אם יתגאה חלילה, בודאי לא ירגיש בחמאו, וסובר שהוא צדיק גמור. וזהו אשרי הדור שהנשיא שלהם חוטא, דהיינו שמרגיש בחמאו בשגגה ומביא כפרה. ואם הוא מנקה את עצמו כל כך, בודאי ילמדו ממנו ויקבלו ממנו אור וקדושה אנשי דורו להיות טהורים וקדושים, כידוע (שבת נד:) כל שיש בידו למחות באנשי דורו, מלשון 'ומחה על כתף' (במדבר לד יא), להתפשט קדושתו עד שיקבלו ממנו אנשי דורו. והבן מאוד עמוק לדרכי עבודה שבלב, כידוע למשכילים בעבודה.

עשירית האיפה' דף טו. מרבנינו יצחק אייזיק מקאמרנא

וְכִפֵּר עֲלֵיו חֶבְהֵן לִפְנֵי הוִי"ה וְנִסְלַח לוֹ עַל אַחַת מִכָּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לְאִשְׁמָה בָּהּ (ה טו).

כתב א"ז הגה"ק רבי יצחק אייזיק יהודה יחיאל מקאמרנא זלה"ה בספרו הקדוש היכל הברכה (דף מ:) שלאשמה בה ר"ת לאל א'שר ש'בת מ'כל ה'מעשים ב'יום ה'שביעי, עיי"ש מה שמפרש לדרכו. וכן איתא מהגה"ק בעל מאור ושמש על התורה"ק (לפרשת החדש ד"ה בנמרא) וז"ל: שמעתי מהרב הקדוש רבינו מנחם מענדיל מרימאנוב זצוק"ל שהמנהג היה מקדם, כשסיים הקורא לקרות פרשת ויקרא, שמסיימת 'לאשמה בה' היו הקהל עונים אחריו לאל א'שר ש'בת מ'כל ה'מעשים ב'יום ה'שביעי שהוא ראשי תיבות 'לאשמה בה' ועיי"ש מה שמפרש בהרבה אופנים.

ונראה לי לפרש בזה, דהנה האדם בכל ימות השבוע יכול חו"ש להיכשל בחטאים, אבל כשבא שבת קודש, ובא שבת בא מנוחה, יש לו מנוחה מהיצה"ר, כמ"ש חכמינו ז"ל (ירושלמי דמאי פ"ד ה"א) אפילו עם הארץ אימת שבת עליו. ואז אפשר לו לעשות תשובה על כל השבוע, ויהיה לו מנוחה מכל העבירות שעשה, וגם הרי שבת קודש מכפר על הכל כמאחז"ל (שבת קיה:) כל המשמר שבת כהלכתו אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלץ לו. וממילא הוא נעשה שלום בינו לבין המקום, ובינו לבין חבריו, ובין איש לאשתו, אבל אם אין עושים תשובה אז יש ח"ו פירוד, כי זה לעומת זה.

וזה שאמרו חז"ל בב"ר (כג יג) פגע בו בקין אדה"ר, א"ל מה נעשה בדיןך, א"ל עשיתי תשובה וכו', מיד עמד אדה"ר ואמר 'מזמור שיר ליום השבת טוב להודות לה' (תהלים צב איב) עיי"ש.

וזה לדעתי מרמז לאשמה בה ר"ת לאל א'שר ש'בת מ'כל ה'מעשים ב'יום ה'שביעי, כי לאשמה בנימטריא שלו"ם, לרמז שעיי"ז שעשה תשובה, וע"י שבת קודש שמכפרת על חטאיו, יהיה שלום בינו לבין המקום ב"ה.

מעשה שלום' ח"א דף טו. מרבנינו שלום מקאמרנא

שולחן הטהור

לקט הלכות מספר 'שולחן הטהור' וזר זהב' לרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא זי"ע

דין ברכת האילנות

ה'כתרים'^ה, שם נורא מקובל להעלות הנשמות לשורשן.

(שוה"ט סימן רכו ס"א)

ועל פרחים אינו מברך אלא פעם אחת בשנה^ה, ודוקא על אילני מאכל^ה.

(שוה"ט סימן רכו ס"א)

היוצא באדר ובניסן, או לאחר ניסן^ה, כל דבר לפי גידול מדינתו, וראה פרחי אילנות שקורין בליען, אומר: **ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם שלא חיסר בעולמו כלום^ב וברא בו בריות טובות ואילנות טובות ליהנות^ב בהם בני אדם.** והמברך: שככה לו ולא חיסר וכו', אינו משתבש^ה. ויכוין לשם כ"ה כ'תר כ"ל

מסגרת השלחן

'שלא חיסר בעולמו וכו'. דאם נאמר כן הרי הוה משנה ממטבע שטבעו חכמים, וכתב הרמב"ם (פ"א מק"ש ה"ז, פ"א מברכות ה"ה) כללו של דבר כל המשנה ממטבע שטבעו חכמים בברכות הרי זה טועה וחוזר ומברך כמטבע. אמנם לפי מש"כ הכסף משנה (שם) נוח, דכתב - דוקא אם פתח בברכה במקום שלא תקנו לפתוח או חתם במקום שאמרו שלא לחתום, אבל אם שינה בנוסח הברכה ולא אמר אותו לשון ממש אלא שאמר בנוסח אחר בענין הברכה יצא. אמנם לפי מש"כ רבינו בשוה"ט (סימן קיט סק"א) דבאמצע נוסח הברכה אסור להוסיף ולשנות אפילו אות אחת, ופגם גדול הוא, ובסוף יכול להוסיף אבל לא בקביעות בכל תפלה. יש להבין האיק הוסיף בהתחלת הברכה נוסח אחר מברכה אחרת.

או נאמר שכונת רבינו שיאמר שני הברכות בנפרד על האילן שרואה, דהיינו שאומר בתחילה ברכת 'שככה לו בעולמו', ואח"כ אומר ברכת 'שלא חיסר בעולמו וכו'. ואז ליכא שינוי כלל בנוסח ממטבע שטבעו חכמים בברכות. עיין בשוה"ט (סימן רכה ס"ג) על גודל חיוב ברכה זו.

ה. מקור שם זה מובא בזהר (ח"ג קלג.) - שכ"ה, שמא דכליל כל שמחה וכו', ע"ש. בספר תולדות יעקב יוסף (בסופו דף רט. וישלח כט.) כתב בשם מרן הבעש"ט ז"ע - ובזה ביאר (בפ' בהעלותך) ואם ככה את עושה לי וגו', שיש לכוון בקדושת כתר שם כ"ה כ'תר כ"ל ה'כתרים, והוא סגולה נפלאה להעלות הנשמה ממעמקים וכו' ודפח"ח. ורבינו כתב בספריו בהרבה מקומות ענין זה שם זה וביאורו, עיין בבעש"ט עה"ת (פ' לך לך אות יא) ובמקמ"ח (שם אות י).

ו. ענין כוונת ברכת האילנות לא נתבאר להדיא לא בזה"ק ולא בכתבי מרן האריז"ל. אמנם סברת המקובלים האחרונים שהיא לתיקון הנשמות, כי בניסן הוא התחלת זמן עליית המגולגלים מצומח לחי, וכמש"כ מרן האריז"ל בשער בגלגולים (הקדמה כב), כ"כ הרב עולת שמואל קונפורטי ז"ל (דף לז.). ובספר מורה באצבע להחיד"א (סימן ז אות קצט) כתב - מאד יתעצם בכוונתו בברכה זו שהיא לתיקון הנשמות שהם מגולגלות בעצי השדה והעשבים בזמן הזה ויבקש עליהם רחמים. וכ"כ הבן איש חי בריש הגדה של פסח 'אורח חיים'. ובספר פתח הדביר (סימן רכו ס"א) כתב שהוא לתיקון הנשמות הנדחות הדרות בענפי האילנות, להעלותם ולהביאם אל המנוחה ואל הנחלה, וכנראה מהזה"ק (פ' בלק קצו:) שהנשמות מעולם העליון משוטטות בימי ניסן בגינות ופרדסים ועל ידי הברכות זוכות לעילוי נשמותיהם ומתפללים על החיים אשר בעוה"ז, ע"ש. וכן נראה ממה שכתב רבינו להעלות הנשמות לשורשן, דסובר כמש"כ המקובלים האחרונים.

ז. כ"כ במרדכי (ברכות סימן קמח) ובהגהות מיימוניות (ברכות פ"י אות ט), וכן נפסק בשו"ע (סימן רכו ס"א) - ואינו מברך אלא פעם אחת בכל שנה ושנה.

ח. כ"כ בהלכות קטנות (ח"ב סימן כח) - ואין מברכין כי אם על אילני מאכל. מובא בבאה"ט (סק"א).

א. איתא בגמ' (ברכות מג: ר"ה יא.) - אמר רב יהודה האי מאן דנפיק ביומי ניסן וחזי אילני דקא מלבלבי אומר ברוך שלא חיסר בעולמו כלום וברא בו בריות טובות ואילנות טובות להתנאות בהן בני אדם. וכן פסקו הרמב"ם (פ"י מברכות ה"ג) והטור והשר"ע (או"ח סימן רכו). וכתב הריטב"א (בר"ה שם) - ויומי ניסן לאו דוקא אלא כל מקום ומקום לפי מה שהוא דמלבלבי. וכ"כ בספר האשכול (עמוד סח) - ולא דוקא בימי ניסן, אלא בזמן שרואה פרחי האילן בפעם ראשונה בשנה. וכן משמע מהרוקח (סי' שמב) שכתב - הרואה אילנות שהוציאו פרח, 'כגון בניסן', מברך ברכת האילנות. וכ"כ רבינו ירוחם (נתיב יג ח"ב). הרי בזה שנקטו 'כגון' משמע כהריטב"א דניסן לאו דוקא ודו"ק. וכן כתב בספר צדה לדרך (מאמר א' סוף כלל ג) - וכן אם ראה אילנות פורחות בחודש אדר. מובא בא"ר (סק"א). וכן דעת המרדכי (ברכות מג: סימן קמח), ע"ש.

וכן נקטו האחרונים, ה"ה: בתשובת השיב משה לבעל הישמח משה זי"ע (או"ח סימן ח) שכתב - דלאו דוקא ניסן, אלא כל זמן שהוא רואה אילנא דמלבלבי מברך עליהם, ודבר זה אין צריך לפנים דודאי צריך לברך על חסדי המקום ב"ה באיזה זמן שיהיה, רק דהגמרא נקט ביומי ניסן דהוא אורחא דמילתא ברוב השנים, עכ"ל. וכ"כ במקור חיים לחות יאיר (בקיצור הלכות), דרך החיים, מחצית השקל, והחתם סופר (בהגהתו על גליון שו"ע שם), מגן גבורים, קיצור שו"ע (סימן ס ס"א), חיי אדם (כלל סג ס"ב), וכ"ה במשנה ברורה (סק"א) בשם אחרונים.

ב. נכון להזכיר כאן מה שהעיר בספר פתח הדביר (או"ח שם אות ה') וז"ל: (אחרי שהביא כל הפוסקים שכתבו בנוסח הברכה לומר 'כלום') באופן שכעת לא ראיתי שינוי בפתיחת ברכה זו בשום מקום, זולת שבסוף ספר שכיות חמדה הנדפס בוויין שהובאה שם ברכה זו וכתב שלא חיסר בעולמו 'דבר', ולא ידעתי מנ"ל למדפיס שינוי זה, דאיברא דלישנא דקרא נכתב דבר אצל חסרון וכדכתיב (דברים ב ז) 'ה' אלקיך עמך לא חסרת דבר', וכ"כ בשופטים (יט יט) 'אין מחסור כל דבר', מ"מ קשה הדבר מאוד לשנות נוסח המסודר מפי קדושי עליון חכמי התלמוד ומוסכם מכל הפוסקים ללא דבר, שהם ראו לתקן שלא חיסר בעולמו כלום, ולא רצו להשתמש בלשון המקרא כי אם בלשון תלמוד, וכי הותרה הרצועה ביד כל אדם לשנות מטבע שטבעו חכמים בברכות, המוסכם מפי הכל וכו' משא"כ הכא דאין גם אחד ששינה נוסח זה מכלום לדבר, עכ"ד.

ג. בגמ' (ברכות ור"ה שם) הנוסח 'להתנאות'. ופרש"י ליהנות. ונוסח רבינו 'ליהנות' כנוסח הרמב"ם (שם) והסמ"ג (עשין כז) ורבינו ירוחם (נתיב יג ח"ב) והרוקח (סימן שמב) והאור זרוע והכל בו והאבודרהם וכ"ה בשו"ע (שם). ברא"ש (ברכות שם) הגירסא 'להתנאות' ובמעדי יו"ט כתב - ה"ג 'ליהנות'. בדקדוקי סופרים כתב בנוסח כת"י הש"ס איתא 'ליהנות'. וע"ע במגיד תעלומה לבני יששכר (ברכות פ"ו) מש"כ בזה.

ד. יש להסתפק בכוונת רבינו בזה. האם כוונתו לשלב שני ברכות ביחד, דהיינו ברכת 'שככה לו בעולמו' דמברכים על הרואה אילנות טובות, המובא בגמ' (ברכות נח: ו) ובשו"ע (סימן רכה ס"י), עם ברכת

עטרת החסידות

מספרי רבותינו הקדושים ז"ע

ענין רפואה ותפלה על החולים

ויפרש שניהם.

וזהו בקשת משה 'אל נא' תפילתי הוא 'רפא' למעלה בשורש עליון בצנורי השכינה. ובי פעמים 'רפא' במסורה, 'רפה שבריה כי מטה' (תהלים ס ד) במספר מלכות שמים מכון, שירפא את מלכות שמים, 'רפה' למעלה 'שבריה כי מטה', ואח"כ אני מרגיש ג"כ צער גדול מאחותי הנביאה, על כן 'נא' תפילתי 'לה' גם כן יתמשך הרפואה 'נא לה'.

ועל זה כוון רש"י (שם) 'שנים או שלשה דברי תחנונים', שהרי לא יש אלא שנים לפי הפשט, ומה זה שנים או שלשה, אלא לפירוש הפנימי יש שלשה, אל נא רפא הם דברי תחנונים למעלה, בסוד יוד הי ואו הי, אלף למד הי יוד מס, 'אל נא רפא' בשמא שלים, 'נא לה' אהיה אדני, וזהו 'לאמר' לדורות הבאים סדר התפלה.

'היכל הברכה' בהעלותך פב.

המקבל הכל באהבה ובשמחה הוא רפואה לנפשו יתור ממאה אלף תעניות וסיגופים

אמונה שמאמין שאין שום תנועה מקרה, הוא מרפא לנפש מכל תחלואיו, כולל כל מדות טובות, לאהוב את חבירו אף שעושה לו רעות ומבזה אותו, כי אין שום מקרה בעולם אף דבור קטן, והכל בדין שמים נעשה זה שלוחו של מקום לבזות אותו ולחרף אותו, וכל דבר שמדברין עליו הכל אמת, אם הוא לא עשה זה שמדברין עליו הרשעים, אף במחשבה לא חשבו, יש בודאי פגם דק כיוצא שפגם בו, או פניה דקה שהיא עבודה זרה, או שנהנה משום דבר לתאות יצרו, והרי הוא מגלה עריות וכיוצא, צא ובדוק נפשך ותמצא שבלתי גזירות עליון אי אפשר ששום נברא יצער אותך אפילו צער קטן, ולכן יקבל באהבה ובחיבה ובשמחה, ויתרפא נפשך יותר ממאה אלף אלפים תענית וסיגופים.

'נתיב מצותיך' אמונה א, ד

עיקר הרפואה צריכה מלכות שמים

'שלום שלום לרחוק ולקרוב' (ישעיה נז טז) כלומר אני השפל אפרש אגב סוד עמוק של הפסוק הזה שכולל בו כל הדרוש של המאמר הזה הקדוש הזה, ר"ל כתיב שם 'בורא נים שפתים שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר ה' ורפאתיו' (ישעיה נז טז), כלומר כתיב פסיק בין ב' שלום, ובא להורות בזה, ששלום הראשון מייירי מיחוד העליון שהוא רק בחינת הנשיקין כנ"ל, וזהו 'בורא נים שפתים שלום שלום לרחוק ולקרוב' של יחוד דלתתא מיעקב ויוסף 'אמר ה' ורפאתיו, היינו חסרונה של השכינה הקדושה כנ"ל, כנודע שעיקר הרפואה צריכה מלכות שמים ע"י ת"ת בעלה בא לה רפואה, כנודע מכוונת רפאנו ה' ונרפא, בסוד 'כי אני ה' רופאך' (שמות טו כו), ע"ש.

'דמשק אליעזר' הקדמת הזהר ו.

'היכל הברכה' בשלח צד:

שמות לרפואה

יועשו את ציץ נזר הקדש וכו' כאשר צוה ה' את משה' (שמות לט ל-לא), וסוד ציץ נזר הקדש מכפר על טומאה ומרצה בסוד 'קדש ליהוה' אבא, ברכת רפאינו, ועיין לק"ת וירא שמשם בא הרפואה בשם יל"י, ובשם יוד הי ויו הי קדש לה', והוא הדפק הדופק וממשיך חיות ועושה שלום בין היסודות בשם יוד הי ואו הה שם ח"ן להמשיך רפואה בחן ובחסד.

'היכל הברכה' פקודי שכ.

להתפלל על השכינה

'אל נא רפא נא לה' (במדבר יב ג) כפל 'נא' מיותר, שמעתי ממורי **[הבעש"ט]** עיין תולדת יעקב יוסף (פי קדשים) שכל תפלת אדם יהיה לתועלת השכינה, שהוא נקראת תפלה שמתפללת למלאות חסרונה, וכל מה שנחסר באדם הוא בשביל שיש חסרון זה ממש בשכינה ברוחניות, וצריך האדם לייחד יחודים ולהתפלל שיתמלא החסרון ויתוקן הפגם למעלה, ובתיקון למעלה ממילא נמשך למטה.

וכל האותות והמופתים שעשה **האר"י בן שרה הריב"ש טוב**, ריפא חולים גוססים, פיתח סומים שנתעוורו עיניהם, פתח מעיינות, פיקד על ידו עקרות זקנות, מופתים פליאים שלא נשמעו מימות רבי חנינא בן דוסא וחבריו (ברכות לד:), הכל היה שהיה מייחד ומתפלל לתקן זה הענין למעלה בכנסת ישראל, וממילא נמשך למטה כל טוב וכל מיני תיקון, כי לית אתר פנוי מניה ממש בכל תנועה אלופו של עולם.

אך לב יודע צער נפשו שאין כל העתים שוות, שלפעמים גובר עליו צער ומרה שחורה עד שאינו מרגיש בצער של השכינה, ומתפלל על הרגש צערו, והקב"ה מרחם על הכל, ויותר בקרוב היה נענה אם היה מבקש לתקן בשורש עליון, ועל צד היותר טוב, אבל אם מוטרד בצערו ואינו מרגיש כלל צער עליון, ואם יאמר דכיון להתפלל על השכינה כדי שיהיה נענה בקרוב, ובוחן לבות יודע שאין זה אמת במה שמתפלל על השכינה, כי אינו מכון בזה אלא להנאות עצמו, על כן אפשר שיהיה נדחה מכל וכל, על כן יתפלל כפשוטו לפי מה שהאדם הוא במדריגה בעת ההוא, אם מרגיש ג"כ צער השכינה וגם צערו הוא בהרגשה גדולה ביסורים, יאמר **'רבון עולמים, צערי הוא גדול מאד, אבל אעפ"כ מרגיש אני בלבי צער עליון'**, ומתפלל על שניהם. ויש שאע"פ שיש לו צער גדול עיקר הרגשה שלו צער עליון, יפרש כך. והכסיל שלא שת לבו לזאת, יתפלל על עצמו לגמרי, כי דובר שקרים וכו' (תהלים קא ז). אף צדיק גמור לא יאמין בעצמו

כל הרפואות למד מפסוק 'ויקרא אל משה'

אמר מרן **הריב"ש טוב** שכל הרפואות למד מפסוק 'ויקרא אל משה', עיין לק"ת וירא ותבין. [ראה ב'מקור מים חיים' על בעש"ט עה"ת (ריש פרשת ויקרא) שביאר דבריו וז"ל: בהיכל הברכה שם מבואר כי אל"ף זעירא דתיבת ויקרא מורה שמשוה זכה לסוד האין ע"ש בעומק הדבר, ולכן אפשר להבין מה שרמזו בספר לקוטי תורה פ' וירא, דאיתא שם בטעמי המצוות במצוות ביקור חולים, וז"ל: החולה נמשך משם מ"ט שהוא שם מ"ה וד' אותיות והם מ"ט כמנין חול"ה, לפי שחסר ממנו שער הני' ולזה אירע לו החולי, והכוונה תהיה להמשיך לו שער הני' ועל ידי זה יתרפא החולה והוא כללות של שם מ"ה, ועל ידי זה הני' שערים עכ"ל, ודבר ידוע ששער החמשים נקרא אין. ע"כ].

'היכל הברכה' ויקרא ב.

ספר הרפואות שעשה שלמה המלך

עשה דברים עשה חזקיה המלך וכו' גנו ספר רפואות והודו לו וכו' (פסחים נו.). ספר רפואות עשה שלמה המלך, היאך לרפאות משמות היוצאין מפסוקי תורה ומצורפים והשבעות מלאכים, והדברים צריכין קדושה וטהרה גדולה, ולכן גנו. ובאמת שעיקר רפואה בידו של הקב"ה, אף שיש כמה יחודים וצורפים ושמות אל הרפואה, 'בוטח בה' ישוגבי' (משלי כט כה), וזה כוונת רש"י (פסחים שם ד"ה וגנו) [שכתב וז"ל: כדכתיב 'והטוב בעיניך עשיתי' (מ"ב כ ג) ואמרין בברכות (י:)] שגנו ספר רפואות, לפי שלא היה לבם נכנע על חולים אלא מתרפאין מיד]. ומה שכתב הרמב"ם (פירוש המשניות) הוא עבודה זרה ממש אין בה ממש. [שפירש, ספר רפואות, ספר מודיע מעניני צורות הכוכבים והטלסמאות, שצורה פלוגית כעשויה בזמן ועת ידוע מרפאת מחולי פלוגי, וזה היה קרוב להטעות הבריות אחר עבודת כוכבים ולכן גנו].

'עצי עדן' פסחים ד, ט

ברכה רופא חולים

אם צריך לאיזה דבר לרפואה, יכול להתפלל ולברך בא"י אמ"ה רופא חולים, וכן יכול לסיים בא"י אמ"ה שומע תפלה. **'זר זהב' ו, ד**

סוד הרפואה נמשך מכתר

סוד רפאך רפא כ"ף פשוטה, סוד כתי"ר שער החמשים, שמשם נמשך רפואה, עיין לק"ת לך כי אני יהו"ה השורה עליך על ארבע יסודות ממשך לך רפא מאין כתר רפאך והבן, אני מרפא אותך עם המשכות כתר אין, אך אפים שאין שם לא אריך ולא זעיר אלא קוץ הנעלם אין ממש דלא איתפס, ולכן אין ברפאך לא וא"י ולא יו"ד, אלא הרפואה נמשכת מאין ממש דלא איתפס, רי"ש פ"א אל"ף מספר שבי"ת.

עטרת תפארת

עובדות וסיפורים מרבותינו ז"ע

יְכַפֵּר עָלֶיךָ הַיָּמִין (ד כו)

ובבואו לביתו נודע לו כי אחרי נסיעתו נפלה זוגתו בחולי מסוכן, כמעט אחר היאוש. ובאותו יום שהיה בעלה אצל רבינו הוטב מעמדה, ונתרפאה לאט לאט עד שובו הביתה. אשרי עין ראתה, בלתי מסך המבדיל, בכל העולם כולו.

'עשר קדושות' מתלמידי רבינו מהרי"א

מקאמרנא

בהצלחה, וגם ביקש בעל פה ממנו לברכו בהצלחה בזה המסחר. ורבינו השיב לו, שהש"י ישלח לזוגתו רפואה שלימה. ואותו הבעה"ב, בחשבו אולי אינו שומע היטב דבריו, הכפיל לבקשו לברכו בהצלחה, ורבינו שוב השיב לו כנ"ל ברכת רפואה שלימה לזוגתו, ותהיה בעיניו כמתעתע. והנה הוא השלים נסיעתו במסחרו, ואבד ממון הרבה כי לא הצליח,

סיפר לי בעל הבית כשר אחד תלמיד חכם וירא אלוקים, שפעם אחת בסעודת לרגל מסחרו בענין עסק גדול, דרך עיר ראצפערד, והיה אז שם רבינו הרה"ק רבי **יצחק יהודה יחיאל מקאמרנא** זי"ע, והלך אליו עם פתקא ופדיון נפש כנהוג. ובהפיתקא היה מפורש יוצא ענין מסחרו ונסיעתו, ולזה ביקש בהפיתקא למען יברכהו רבינו